

האוניברסיטה העברית בירושלים

סילבוס

עולם התיקון: קריאות בקבלת האר"י ובתפיסת הפעולה שלה -
14127

תאריך עדכון אחרון 08-08-2018

נקודות זכות באוניברסיטה העברית: 2

תואר: בוגר

היחידה האקדמית שאחראית על הקורס: מחשבת ישראל

השנה הראשונה בתואר בה ניתן ללמוד את הקורס: 0

סמסטר: סמסטר ב'

שפת ההוראה: עברית

קמפוס: הר הצופים

מורה אחראי על הקורס (רכז): ד"ר אסף תמרי

דוא"ל של המורה האחראי על הקורס: assaf.tamari@gmail.com

שעות קבלה של רכז הקורס: בתיאום מראש

תאור כללי של הקורס:

הסמינר יוקדש לקריאה קרובה בשמונת השערים של החיבור "עץ חיים" לר' חיים ויטאל (רח"ו), בכיר תלמידיו של האר"י, ומי שאחראי יותר מכל אדם אחר לעיצוב מה שאנחנו מכנים היום קבלת האר"י. ציר מרכזי בלימוד יהיה היחס בין עיון ומעשה, או בין תיאוריה ופרקטיקה. אחד המאפיינים מעוררי ההשתאות של קבלת צפת ושל קבלת האר"י במיוחד הוא העניין העמוק והפרקטי שגילו באפשרות לתקן עולם שבור המצוי בגלות, בעליונים ובתחתונים. השאלה על מרכזיות המעשה, הפעולה, לקבלת האר"י תשמש במהלך הסמינר כצוהר המרכזי לקריאה. נשאל אם כן מה הם תנאי האפשרות לפעול בעולם, מה בין פעולת האדם לפעולה של האל, כיצד פועלים, ומה מגביל את הפעולה, וכן כיצד עיצוב הידע, הבחירה כיצד לדבר על העולם, משפיעה על היכולת לפעול בו. כל זאת, מתוך מיקום שאלות אלה בהקשרן ההיסטורי והרעיוני הרחב. על רקע זה נבחן את המפעל של רח"ו כמפעל שלם, ונחקור את היחס בין חלקיו הטקסטואליים השונים: העיוניים והמעשיים.

מטרות הקורס:

הסמינר נועד להקנות לתלמידים היכרות עומק עם קבלת האר"י, ועם סוגיות מרכזיות המעסיקות את המחקר לגביה, ולגבי קבלת צפת וראשית העת החדשה בכלל; לפתח את כישורי הקריאה הצמודה הטקסטואלית שלהם; להקנות להם כלי ניתוח מתודולוגיים חשובים, כדוגמת מחק השיח; להציג בפניהם סוגיות היסטוריות רחבות, וכלים לקשור את המחקר הטקסטואלי לסוגיות יסוד אלה.

תוצרי למידה

בסיומו של קורס זה, סטודנטים יהיו מסוגלים:

לקרוא ולנתח חומרים קבליים מורכבים; לזקק שאלת מחקר ביחס לחומרים, ולעגן אותה בהקשר היסטורי, רעיוני ומחקרי; להשתמש באופן ביקורתי בספרות המחקר, ולשלב אותה בניתוח; להשתמש במתודולוגיה מחקרית ביקורתית כדי לארגן, לבחון ולנתח את החומרים.

דרישות נוכחות (%) :

שיטת ההוראה בקורס: הרצאה, קריאה משותפת, דיון ורפרטים של התלמידים

רשימת נושאים / תכנית הלימודים בקורס:

סילבוס מפורט ובו רשימת הנושאים יימסר בתחילת הקורס

חומר חובה לקריאה:

יוסף אביב", קבלת האר"י, (שלושה כרכים), ירושלים: מכון בן צבי, תשס"ח.
Moshe Idel, "On the Performing Body in Theosophical-Theurgical Kabbalah: Some Preliminary Remarks", in: Maria Diemling and Giuseppe Veltri (eds.), *The Jewish*

- Body: Corporeality, Society and Early Modern Period, Leiden and Boston: Brill, 2009, pp. 251-272
- משה אידל, "על ר' נחמיה בן שלמה הנביא מארפורט ור' יצחק לוריא אשכנזי (האר"י)", בתוך: מארן ר' ניהוף, רונית מרוז ויהונתן גארב (עורכים), וזאת ליהודה: קובץ מאמרים המוקדש לחברנו, פרופ' יהודה ליבס, לרגל יום הולדתו השישים וחמישה, ירושלים: מוסד ביאליק, תשע"ב, עמ' 326-343.
- רחל אליאור, "הזיקה המטאפורית בין האל לאדם ורציפותה של הממשות החזיונית בקבלת האר"י", מחקרי ירושלים במחשבת ישראל, דברי הכנס הבינלאומי לחקר תולדות המיסטיקה היהודית: קבלת האר"י, י (תשנ"ב), עמ' 47-57.
- Avriel Bar-Levav, "Ritualisation of Jewish Life and Death in the Early Modern Period", *The Leo Baeck Institute Yearbook*, 47.1 (2002), pp. 69-82.
- יהונתן גארב, הופעותיו של הכוח במיסטיקה היהודית: מספרות חז"ל עד קבלת צפת, ירושלים: מאגנס, התשס"ה
- קרל אריך גרוצינגר, "יסודות ומגמות בתיאורי הקוסמולוגיה בכתבי האר"י", מחקרי ירושלים במחשבת ישראל, דברי הכנס הבינלאומי לחקר תולדות המיסטיקה היהודית: קבלת האר"י, י (תשנ"ב), עמ' 37-46.
- יוסף דן, "קבלת האר"י בין מיתוס למדע", בתוך: הנ"ל, על הקדושה: דת, מוסר ומיסטיקה ביהדות ובדתות אחרות, ירושלים: מאגנס, תשנ"ח, עמ' 300-321.
- בועז הוס, "הקהילות הזוהריות של צפת", בתוך: זאב גריס, חיים קרייסל והנ"ל (עורכים), שפע טל: עיונים במחשבת ישראל ובתרבות יהודית, באר שבע: הוצאת אוניברסיטת בן גוריון בנגב, תשס"ד, עמ' 149-169.
- יוסף הקר, "גאון ודיכאון: קטבים בהווייתם הרוחנית והחברתית של יוצאי ספרד ופורטוגאל באימפריה העות'מאנית", בתוך: ראובן בונפיל, מנחם בן-ששון, והנ"ל (עורכים), תרבות וחברה בתולדות ישראל בימי-הביניים: קובץ מאמרים לזכרו של חיים הלל בן-ששון, ירושלים: מרכז זלמן שזר, תשמ"ט.
- אליוט וולפסון, "מין ומיניות בחקר הקבלה", קבלה, 6 (תשס"א), עמ' 231-262.
- רוני ויינשטיין, שברו את הכלים: הקבלה והמודרניות היהודית, תל אביב: הוצאת אוניברסיטת תל אביב, 2011.
- J. H. Chajes, *Between worlds: dybbuks, exorcists, and early modern Judaism*, Philadelphia: University of Pennsylvania Press, 2003
- Yoram Jacobson, "The Aspect of the 'Feminine' in the Lurianic Kabbalah", in: Peter Schafer and Joseph Dan (eds.), *Gershom Scholem's Major trends in Jewish mysticism 50 years after: proceedings of the Sixth International Conference on the History of Jewish Mysticism*, Tübingen: Mohr Siebeck, 1993, pp. 239-255
- יהודה ליבס, "כיוונים חדשים בחקר בקבלה", פעמים, 50 (תשנ"ב), עמ' 150-170.
- יהודה ליבס, "מיתוס לעומת סמל בזוהר ובקבלת האר"י", אשל באר שבע, ד' (תשנ"ו), עמ' 192-209.
- יהודה ליבס, "יתרין אורזילין דאיילתא: דרשתו הסודית של האר"י לפני מיתתו", בתוך: מחקרי ירושלים במחשבת ישראל, דברי הכנס הבינלאומי לחקר תולדות המיסטיקה היהודית: קבלת האר"י, י (תשנ"ב), עמ' 113-169
- Shaul Magid, *From Metaphysics to Midrash: Myth, History, and the Interpretation of Scripture in Lurianic Kabbala*, Bloomington, Ind.: Indiana University Press, 2008
- רונית מרוז, גאולה בתורת האר"י (חיבור לשם קבלת תואר דוקטור לפילוסופיה), ירושלים: האוניברסיטה העברית, תשמ"ח.
- אורי ספראי, "עבודה שבלב" בקבלת המאה השש-עשרה, (חיבור לשם קבלת תואר דוקטור בפילוסופיה), באר שבע: אוניברסיטת בן גוריון בנגב, תשע"ו
- חביבה פדיה, הליכה שמעבר לטראומה, תל אביב: רסלינג, 2011
- Lawrence Fine, *Physician of the soul, healer of the cosmos: Isaac Luria and his*

kabbalistic fellowship, Stanford: Stanford University Press, 2003.
דוד רודרמן, מחשבה יהודית ותגליות מדעיות בעת החדשה המוקדמת באירופה, (מאנגלית: דוד לוביש),
ירושלים: מרכז זלמן שזר, תשס"ג.
גרשם שלום, "ר' יצחק לוריא ובית מדרשו", בתוך: הנ"ל, קבלת האר"י: אוסף מאמרים, (ההדיר: דניאל
אברמס), לוס אנג'לס: כרוב, 2008, עמ' 203-239.
ישעיה תשבי, תורת הרע והקליפה בקבלת האר"י, ירושלים: הוצאת מאגנס, תשמ"ד.

חומר לקריאה נוספת:

הערכת הקורס - הרכב הציון הסופי :
מבחן מסכם בכתב/בחינה בעל פה 0 %
הרצאה 0 %
השתתפות 5 %
הגשת עבודה 95 %
הגשת תרגילים 0 %
הגשת דו"חות 0 %
פרויקט מחקר 0 %
בחנים 0 %
אחר 0 %

מידע נוסף / הערות: